

Asesiad Effaith Cydraddoldeb

Mae'n ofynnol i'r Cyngor (dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010) i ystyried yr effaith fydd newid mewn unrhyw bolisi neu weithdrefn (neu greu polisi neu weithdrefn o'r newydd), yn ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb gwarchoddedig. Mae gan y Cyngor hefyd ddyletswyddau cyffredinol ychwanegol i sicrhau tegwch a meithrin perthnasau da. Rhaid felly gwneud Asesiad Effaith Cydraddoldeb amserol cyn gwneud penderfyniad ar unrhyw newid perthnasol (h.y. sy'n cael effaith ar bobl hefo nodwedd gwarchoddedig).

1 Manylion

1.1 Beth yw enw'r polisi / gwasanaeth dan sylw?

Polisi Gosod Tai Gyffredin Gwynedd.

1.2 Beth ydi pwrpas y polisi/gwasanaeth sy'n cael ei greu neu ei newid? Pa newidiadau sy'n cael eu hystyried?

Adolygu Polisi Gosod Tai Gyffredin Gwynedd, yn benodol symud i ffwrdd o system blaenoriaethu anghenion ar sail cynllun pwyntiau i sistem 'bandio'.

Polisi Gosod Tai Gyffredin Gwynedd (Fersiwn Rhagfyr 2018). Mae'r fersiwn yma o'r Polisi yn ei hanfod yn bolisi newydd, gan ei fod yn wahanol iawn i'r fersiwn blaenorol.

Amcanion allweddol y Polisi yw ei fod yn

- helpu i ddiwallu anghenion tai a materion tai lleol yng Ngwynedd
- rhoi blaenoriaeth i'r rhai mewn angen mwyaf am dai a gyda'r cysylltiad cryfaf i'r ardal y maent yn gwneud cais amdano
- yn hawdd i ymgeiswyr a staff ddeall
- yn gyson yn blaenoriaethu ymgeiswyr mewn amgylchiadau tebyg
- yn galluogi holl ymgeiswyr i'w hystyried gan yr holl ddarparwyr tai cymdeithasol gyda dim ond un cais yn lletya
- cynnwys dewisiadau'r ymgeiswyr hyd y bo modd gwneud hynny
- gwneud y defnydd gorau o'r stoc tai
- yn cymryd i ystyried amgylchiadau lleol
- yn darparu holl ymgeiswyr â chynngor am eu hopsiynau tai
- yn rhoi cymorth i ymgeiswyr i wneud cais fel sy'n ofynnol

Swyddogaethau ddydd i ddydd yn cynnwys:

- derbyn ceisiadau ar gyfer tai cymdeithasol
- asesu cymhwysedd i'w cynnwys ar y gofrestr tai cyffredin
- asesu ceisiadau i benderfynu pa fand blaenoriaeth y bydd y cais yn ymddangos

- cynnig tenantiaethau tai cymdeithasol
- darparu cyngor opsiynau tai i'r rhai mewn angen tai

1.3 Pwy sy'n gyfrifol am yr asesiad yma?

Gwasanaeth Tai, Cyngor Gwynedd.

1.4 Pryd wnaethoch chi gychwyn yr asesiad? Pa fersiwn yw hwn?

Asesiad cychwynnol wedi ei lunio ym mis Tachwedd 2018. Hwn ydi'r ail fersiwn yn dilyn proses ymgynghori.

2 Gweithredu

2.1 Pwy yw'r partneriaid fydd yn rhaid gweithio hefo nhw i wneud yr asesiad yma?

Mae Partneriaeth Cofrestr Tai Gyffredin Gwynedd yn cynnwys:

- Cyngor Gwynedd
- Cartrefi Cymunedol Gwynedd
- Grŵp Cynefin
- Tai Gogledd Cymru

2.2 Pa gamau ydych chi wedi ei gymryd i ymgysylltu gyda pobl hefo nodweddion gwarchoddedig?

Rhwng 3 Rhagfyr 2018 a 1 Mawrth 2019 cynhaliwyd ymgynghoriad ar newidiadau arfaethedig i'r Polisi Gosod Tai Gyffredin a'r Asesiad Effaith Cydraddoldeb sy'n gysylltiedig. Hysbyswyd yr ymgynghoriad yn gyhoeddus ar wefan a chyfryngau cymdeithasol y Cyngor a gwahodddwyd pawb ar y Gofrestr Tai Gyffredin i gymryd rhan. Roedd asiantaethau a sefydliadau sydd yn, neu allai, gynrychioli pobl gyda nodweddion gwarchoddedig wedi eu gwahodd i gymryd rhan yn yr ymgynghoriad, gan gynnwys:

- Anabledd Cymru
- Body Positive
- Cais
- Canllaw
- Cymorth Cymru
- Cymorth i Ferched Cymru
- Cyngor Iechyd Cymunedol Betsi Cadwaladr
- Cynllun Adfocatiaeth Iechyd Meddwl
- Gofal
- Gorwel

- GISDA
- Gwasanaeth Iechyd Gyhoeddus
- Gwynedd Ni
- Hafan Cymru
- Llinell Gymorth Byw Heb Ofn
- Mantell Gwynedd
- National Federation of Gypsy Liaison Groups
- Tai Pawb
- Tîm Integredig Plant Anabl Derwen

2.3 Beth oedd canlyniad yr ymgysylltu?

Derbyniwyd nifer o sylwadau penodol a chyffredinol am y Polisi Gosod Tai Gyffredin arfaethedig, gyda rhai sylwadau yn berthnasol o safbwynt cydraddoldeb a grwpiau gwarchoddedig. Rhoddwyd sylw llawn i'r sylwadau gyda amryw newidiadau yn cael eu gwneud i'r Polisi o'r herwydd.

2.4 Ar sail pa dystiolaeth arall ydych chi'n gweithredu?

Mae cynnwys polisiau gosod tai yng Nghymru yn cael eu dylanwadu gan ddeddf gwlad ac arweiniad gan Lywodraeth Cymru fel a ganlyn:

- Deddf Tai 1996 (yn benodol Rhan 6 o'r Ddeddf) (fel y'i diwygwyd)
- Cod Arweiniad Llywodraeth Cymru ar Osod Tai a Digartrefedd (2016)

Mae'r Ddeddf yn datgan ei fod yn anghenrhaidd i bob awdurdod tai lleol yng Nghymru gael cynllun ("eu cynllun dyrannu") ar gyfer pennu ar flaenoriaethau, ac ynghylch y weithdrefn sydd i'w dilyn wrth ddyrannu llety tai. Hwn ydi'r Polisi Gosod Tai Gyffredin.

Mae'r Cod yn arweiniad a gyhoeddwyd gan Weinidogion Cymru. Rhaid i awdurdodau lleol roi sylw i'r Cod wrth gyflawni eu swyddogaethau mewn perthynas â digartrefedd a dyrannu tai. Rhaid i awdurdodau lleol roi sylw i unrhyw ganllawiau a ddyroddir gan Weinidogion Cymru. Canllawiau Gweinidogol a gyhoeddwyd o dan ddarpariaethau'r Ddeddf a geir yn y Cod.

2.5 Oes yna unrhyw flychau yn y dystiolaeth sydd angen ei gasglu?

Nac oes.

3 Adnabod yr Effaith

3.1 Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r effaith fydd unrhyw newidiadau'n ei gael ar bobl hefo nodweddion cydraddoldeb isod. Beth yw'r effaith fydd y polisi/gwasanaeth newydd neu'r newidiadau

arfaethedig yn ei gael ar y nodweddion hyn? Mae croeso i chwi ychwanegu nodweddion eraill os ydych chi'n dymuno.

Nodweddion	Sut fath o effaith?	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Hil (gan gynnwys cenedligrwydd)	Negyddol	<p>Nid pawb sydd yn gymwys i fod ar y Gofrestr Tai Gyffredin. Mae rheoliadau statudol yn pennu na all dinasyddion rhai cenedlaethau fod yn gymwys ar gyfer dyraniad eiddo cymdeithasol, ac mae'r Polisi yn cadarnhau hynny.</p> <p>Yn ddarostyngedig i'r rheoliadau hyn, nid yw'r Polisi yn gwahaniaethu ar sail hil na chenedligrwydd.</p>
Yr iaith Gymraeg	Positif	<p>Trwy ddefnyddio cysylltiad lleol fel dull o bennu pwy a gaiff eu rhoi ym mha fand, credir y bydd y polisi yn bositif o ran gwarchod cymunedau Cymreig, gyda 65.4% o drigolion Gwynedd (3 oed a throsodd) yn gallu'r Gymraeg.</p>
Anabledd	Positif / negyddol	<p>Mae'n ofyn statudol i sicrhau bod blaenoriaeth resymol yn cael ei ddangos i ymgeisydd (neu aelod o'r teulu) sydd angen symud am resymau meddygol neu lles gan gynnwys seiliau'n gysylltiedig ag anabledd (adran 167(2) o'r Ddeddf). Gall hyn felly gael ei weld yn bositif.</p> <p>Fodd bynnag gall bod heriadau ar ddarparu eiddo ar gyfer pobl gyda anableddau corfforol oherwydd natur y stoc dai cymdeithasol, hynny yw diffyg cyflenwad cymharol o eiddo hygyrch neu eiddo gyda addasiadau ynddynt o gymharu a'r galw am eiddo o'r fath. Noder bod eiddo cymdeithasol newydd a ddatblygir yn cyrraedd safonau eiddo hygyrch.</p> <p>Dylid nodi nad ydi'r Polisi yn ei hanfod yn negyddol, ond gall gweithrediad y Polisi fod dan anfantais.</p>
Rhyw	Dim	<p>Defnyddir gwybodaeth am ryw ymgeiswyr ac aelodau'r teulu ar gyfer asesu anghenion o ran maint eiddo ac anghenion ystafell wely, ac i bennu os oes gorlenwi neu dan-feddiannu yn bresennol a all effeithio'r flaenoriaeth a roddir i gais.</p>
Oedran	Dim	<p>Gall unrhyw un dros 16 oed wneud cais ar gyfer tai cymdeithasol (gyda gwarantwr os ydynt yn 16 neu 17). Mae'r polisi hefyd yn gwneud cyfeiriad penodol at</p>

		wahanol grwpiau oedran (ifanc a hŷn) o ganlyniad i ffactorau amrywiol sy'n effeithio ar bobl ar wahanol adegau yn eu bywydau. Mae'r rhain yn cynnwys pobl ifanc sy'n gadael gofal yr awdurdod lleol, atal plant rhag mynd i ofal, pobl hŷn sy'n dymuno symud i gynlluniau dynodedig ar gyfer personau hŷn (Mae hyn hefyd yn gysylltiedig â llety addas yn seiliedig ar Anabledd oherwydd yn aml mae Oedran ac Anabledd yn faterion cysylltiedig sy'n effeithio unigolyn ar yr un pryd).
Cyfeiriadedd rhywiol	Dim	Nid yw cyfeiriadedd rywiol ymgeisydd yn chwarae unrhyw ran yn y broses o asesu cais am eiddo cymdeithasol. Gofynnir y cwestiwn at bwrpas monitro cydraddoldeb a gall ymgeisydd ddewis peidio ag ateb y cwestiwn.
Crefydd neu gred (neu ddiffyg cred)	Dim	Nid yw crefydd, cred neu ddiffyg cred ymgeisydd yn chwarae unrhyw ran yn y broses o asesu cais am eiddo cymdeithasol. Gofynnir y cwestiwn at bwrpas monitro cydraddoldeb a gall ymgeisydd ddewis peidio ag ateb y cwestiwn.
Ailbennu rhywedd	Positif	Er nad yw'r Polisi'n gwahaniaethu rhwng ymgeiswyr sydd o'r un rhyw fel y neilltuwyd iddynt adeg geni, a'r rheini sydd wedi trawsnewid, cydnabyddir y gallai pobl trawsryweddol ddioddef camdriniaeth mewn cymdeithas. Mae'r Polisi yn caniatáu ar gyfer ystyriaeth ar gyfer angen brys am dai pe byddai ymgeisydd trawsryweddol yn yn ddigartref oherwydd camdriniaeth neu droseddau casineb.
Beichiogrwydd a mamolaeth	Dim	Mae'r Polisi yn cyfeirio at feichiogrwydd a mamolaeth o ran gofynion ystafell wely'r aelwyd. Gall effeithio ar gais gan bod angen edrych ar amgylchiadau'r teulu ar amser gwneud y cais ac ar gyfer y dyfodol agos o ran addasrwydd eiddo.
Priodas a phartneriaeth sifil	Dim	Mae'r Polisi yn cyfeirio at statws priodasol a phartneriaeth o ran gofynion ystafell wely'r aelwyd, ond does dim gwahaniaethu yma rhwng priodas, partneriaeth sifil neu bartneriaeth cyd-fyw.

3.2 Mae'n ddyletswydd ar y Cyngor dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 i gyfrannu'n bositif i gymdeithas decach trwy hybu cydraddoldeb a

pherthynas dda yn ei weithgareddau ym meysydd oedran, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd, hil, trawsrywedd, anabledd a beichiogrwydd a mamolaeth. Mae'n rhaid i'r Cyngor roi sylw dyledus i'r ffordd mae unrhyw newid yn effeithio'r dyletswyddau yma.

Dyletswyddau Gyffredinol y Ddeddf Cydraddoldeb	A yw'n cael effaith?*	Ym mha ffordd? Beth yw'r dystiolaeth?
Cael gwared â cham-wahaniaethu anghyfreithlon, aflonyddu ac erledigaeth	Ydi	Mae'r Polisi yn seiliedig ar Ddeddfwriaeth ac mae rhoi sylw i faterion cydraddoldeb yn ddyletswydd ar y Cyngor yn unol a Cod Arweiniad Llywodraeth Cymru ar Osod Tai a Digartrefedd. Mae'r Polisi yn rhoi pobl sydd yn dioddef o aflonyddu neu erledigaeth yn y categori 'angen tai', ac os ydi'r aflonyddu neu erledigaeth o natur treisiol yna bydd yn y categori 'angen brys am dai'.
Hyrwyddo cyfleoedd cyfartal	Ydi	Mae'r Polisi yn hyrwyddo cyfleon cyfartal, fodd bynnag rhaid hefyd ystyried bod rhaid i'r Polisi roi blaenoriaeth resymol i 5 categori statudol o ymgeisydd.
Meithrin perthnasau da	Ydi	Mae'r Cyngor yn gweithio mewn partneriaeth gyda Cartrefi Cymunedol Gwynedd, Grŵp Cynefin a Tai Gogledd Cymru i weithredu'r Polisi yma. Bydd ymgeiswyr yn cael eu cefnogi gan amryw asiantaethau cyhoeddus a thrydydd sector yn eu hymgais i gael eiddo cymdeithasol.

4) Dadansoddi'r canlyniadau

4.1 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Ni ragwelir effaith sylweddol bositif ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb na'r Ddyletswydd Gyffredinol. Noder bod y Polisi yn cynnwys darpariaeth i Banel o swyddogion proffesiynol bennu blaenoriaeth uwch i geisiadau yn seiliedig ar amgylchiadau'r cais.

4.2 Ydi'r polisi felly'n debygol o gael effaith sylweddol, negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb neu'r Ddyletswydd Gyffredinol? Beth yw'r rheswm am hyn?

Ni ragwelir effaith sylweddol negyddol ar unrhyw un o'r nodweddion cydraddoldeb na'r Ddyletswydd Gyffredinol. Noder bod y Polisi yn cynnwys darpariaeth i Banel o swyddogion proffesiynol bennu blaenoriaeth uwch i geisiadau yn seiliedig ar amgylchiadau'r cais.

4.3 Beth ddylid ei wneud?

Dewiswch un o'r canlynol:

Parhau gyda'r polisi / gwasanaeth gan ei fod yn gadarn	✓
Addasu'r polisi i ddileu unrhyw rwystrau	
Atal a dileu'r polisi gan fod yr effeithiau niweidiol yn rhy fawr	
Parhau a'r polisi oherwydd gellir cyfiawnhau unrhyw effaith niweidiol	

4.4 Os yn parhau hefo'r cynllun, pa gamau fyddwch chi'n cymryd i leihau neu liniaru unrhyw effeithiau negyddol?

Hil – Bydd rhaid cydymffurfio gyda deddfwriaeth ar fynediad i'r gofrestr ar gyfer pobl sy'n destun rheolau mewnfudo a phobl o dramor.

Anabledd – bydd datblygiadau eiddo cymdeithasol newydd yn cyrraedd safonau hygyrchedd modern fydd yn golygu mwy o eiddo yn y stoc gymdeithasol i ddiwallu anghenion ymgeiswyr gydag anableddau.

Noder bod y Polisi yn cynnwys darpariaeth i Banel o swyddogion proffesiynol bennu blaenoriaeth uwch i geisiadau yn seiliedig ar amgylchiadau'r cais.

4.5 Os nad ydych yn gweithredu ymhellach i ddileu neu leihau effeithiau negyddol, esboniwch pam yma.

5) Monitro

5.1 Pa gamau fyddwch chi'n gymryd i fonitro effaith ac effeithiolrwydd y polisi neu wasanaeth (cynllun gweithredu)?

Bydd y Polisi Gosod Tai Gyffredin yn cael ei adolygu'n flynyddol, neu pan y bydd yna newid mewn deddfwriaeth neu arweiniad statudol neu ar gais y Bartneriaeth.